

معرفی منابع اطلاعاتی کتابداری و اطلاع رسانی در محیط وب

فردین کولانیان*

عضو هیأت علمی وزارت جهاد کشاورزی

مقدمه

در این راهنما که به سفارش نشریه کتاب ماه کلیات تهیه شده، تعدادی از منابع معتبر حوزه کتابداری و اطلاع رسانی در محیط وب معرفی شده است. در معرفی این منابع از اطلاعات شماره‌های مختلف نشریه پژوهشنامه اطلاع رسانی شماره ۱، که در طول ۵ سال توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سابق تهیه می‌شد و شماره‌های اخیر این نشریه در «مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی» منتشر می‌شود، استفاده فراوانی شده است. البته تغییرات مربوط به آدرس بسیاری از سایت‌ها و توضیحات مربوط به آن‌ها خلاصه‌سازی شده و بعضاً تغییرات زیادی با توجه به گذشت زمان پیدا کرده اند و لوگوی قسمت اعظم سایت‌ها ارائه شده است. نام فارسی و یا ترجمه فارسی نام سایت‌ها نیز در متن درج گردیده است. در مجموع باید اشاره شود فیلدهای مربوط به هر یک از رکوردها شامل نام لاتین، عنوان فارسی، آدرس اینترنتی سایت، توضیحات و بخش‌های مختلف سایت می‌باشد. در کنار عنوان اصلی سایت به نوع سایت و منبع نیز اشاره شده است. در این مقاله اطلاعاتی فشرده در مورد ۲۰ منبع اینترنتی حوزه کتابداری و اطلاع رسانی با نظم و ترتیب الفبایی براساس الفبایی عنوان اصلی (لاتین) سایت‌ها ارائه شده است:

توضیحات: انجمن کتابخانه‌های دانشگاهی و تحقیقاتی مجموعه‌ای غنی از استانداردها و رهنمودها را به صورت رایگان از طریق وب سایت انجمن کتابداران و اطلاع رسانی آمریکا ارائه نموده است. این اطلاعات کاربردهای فراوانی در حوزه مطالعات و تحقیقات کاربردی کتابداری و اطلاع رسانی دارد.

بخش‌های مختلف سایت: دستیابی، منابع و رسانه‌های دیداری و شنیداری، آموزش منابع کتاب‌شناختی، دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها، مدارس فنی و عالی، سواد اطلاعاتی، مباحث شخصی و وضعیت هیأت علمی، کتاب‌های کمیاب، نسخ خطی و آرشیوها.

۲. عنوان اصلی: (Bubl Information Services) link

BUBL (راهنماها)

عنوان فارسی: فهرست‌گزینی منابع اینترنتی

آدرس اینترنتی: <http://bubl.ac.uk/>

توضیحات: این پایگاه فهرستی است گزینشی و روزآمد از مهم‌ترین منابع اینترنتی در حوزه‌های علمی مختلف از جمله حوزه کتابداری و اطلاع رسانی که توسط بخش مطالعات کتابخانه‌های دیجیتال دانشگاه استراسکلاید در گلاسکو اسکاتلند طراحی و حمایت می‌شود. نظام رده‌بندی این راهنمادیوبی است ورده ۰۲۰الی رده ۰۲۸ به علوم کتابداری و اطلاع رسانی اختصاص یافته است.

بخش‌های مختلف سایت: جست‌وجو و جست‌وجوی پیشرفته، دسترسی به منابع از طریق فهرست موضوعی، دسترسی به منابع از طریق نام کشورها، دسترسی به منابع از طریق فهرست انواع منابع، آرشیو.

۱. عنوان اصلی: ACRL Standards (منابع مرجع)

عنوان فارسی: استانداردها و رهنمودهای انجمن کتابخانه‌های دانشگاهی و تحقیقاتی
آدرس اینترنتی:

<http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/standardsguidelines.htm>

این دروازه اطلاعاتی توسط شرکت Info Works Technology با هدف دسته‌بندی منابع مختلف اینترنتی برای کتابداران و افزایش دسترس پذیری آن‌ها انجام شده است.
بخش‌های مختلف سایت: ارجاع سریع، کتابدار، ابزارها.

۶. عنوان اصلی: Libdex (راهنمای کتابخانه‌ها)

عنوان فارسی: پایگاه فهرست پیوسته کتابخانه‌ها

آدرس اینترنتی: <http://www.libdex.com>

توضیحات: این سایت دارای پایگاه اطلاعاتی قابل جست و جویی است که از طریق آن می‌توان به سایت وب و فهرست پیوسته بیش از ۱۸ هزار کتابخانه در سراسر جهان دست یافت.

بخش‌های مختلف سایت: جست‌وجو، نمایه جغرافیایی، جست‌وجوی ناشران، سیاهه نرم‌افزارهای فهرست پیوسته در محیط وب و شرکت‌های تولیدکننده این نرم‌افزارها.

Librarian's Datebook

2004	2005	2006	2007	2008
2009	2010	2011	2012	2013

۷. عنوان اصلی: Librarians Datebook (راهنمای کنفرانس‌ها)

عنوان فارسی: راهنمای همایش‌ها و نشست‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی

آدرس اینترنتی: <http://www.hsl.unc.edu/libcal.htm>

توضیحات: این سایت جهت ارائه اطلاعات روزآمد از موضوع، تاریخ برگزاری و سایر جزئیات مربوط به کنفرانس‌ها و همایش‌های مهم حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی تدارک دیده شده است.

بخش‌های مختلف سایت: جست‌وجو، فهرست همایش‌ها بر اساس قاره‌ها.

۳. عنوان اصلی:

Document in Information Science (DOIS)

(پایگاه‌های اطلاعاتی)

عنوان فارسی: پایگاه اطلاعاتی متون کتابداری و اطلاع‌رسانی

در شبکه جهانی وب

آدرس اینترنتی: <http://wotan.liu.edu/dois>

توضیحات: پایگاهی است حاوی مقالات مجلات و خلاصه مقالات کنفرانس‌هایی که به شکل الکترونیکی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی منتشر شده است. بخش زیادی از اطلاعات این پایگاه به صورت تمام متن ارائه شده است.
بخش‌های مختلف سایت: جست‌وجو، مرور.

۴. عنوان اصلی: Ferdowsi LIS Group (فهرست‌های پستی

و گفت‌وگو)

عنوان فارسی: گروه بحث الکترونیکی دانشگاه فردوسی مشهد

آدرس اینترنتی: lis@ferdowsi.um.ac.ir

توضیحات: گروه بحث الکترونیکی کتابداری و اطلاع‌رسانی

دانشگاه فردوسی مشهد اولین گروه بحث این حوزه در ایران است. این گروه بستر بسیار مناسبی برای تبادل نظر محققان، دانشجویان، مدرسان و کتابداران کشور می‌باشد.

INTERNET LIBRARY FOR LIBRARIANS

A Portal Designed for Librarians to Locate

Internet Resources Related to Their Profession.

A Popular Information Resource Site for

Librarians Since 1994.

۵. عنوان اصلی: Internet Library for Librarian

(راهنماها)

عنوان فارسی: کتابخانه اینترنتی برای کتابداران

آدرس اینترنتی:

www.itcompany.com/inforetriever/index.htm

توضیحات: این سایت یک دروازه اطلاعاتی در حوزه کتابداری

و اطلاع‌رسانی است. در سال ۱۹۹۴ طراحی شده است و از این سال

به بعد به عنوان یکی از جامع‌ترین و معروف‌ترین منابع اطلاعاتی

تخصصی حوزه کتابداری در محیط وب محسوب می‌شود. طراحی

۱۰. عنوان اصلی: Library Reference Center (پایگاه‌های اطلاعاتی)
عنوان فارسی: پایگاه اطلاعاتی کتابداری و اطلاع‌رسانی EBSCO
آدرس اینترنتی: <http://www.epnet.com>
توضیحات: انتشارات EBSCO خدمات رایگان پیوسته‌ای در این پایگاه برای کتابداران و محققان این حوزه فراهم آورده است. این پایگاه شامل نمایه و چکیده نشریات مهم حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌باشد.

۱۱. عنوان اصلی: Library Resources (راهنما)
عنوان فارسی: منابع کتابداری و اطلاع‌رسانی
آدرس اینترنتی:
<http://www.angelfire.com/il/orionslibrary/library.html>
توضیحات: این پایگاه اطلاعاتی راهنمایی است جامع از منابع اطلاعاتی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی در محیط اینترنت. بخش‌های مختلف سایت: نظام‌های کتابخانه‌ای، راهنمای موتورهای کاوش، صفحات وب منابع کتابخانه‌ای، مجلات الکترونیکی، فهرست‌های وبی کتابخانه‌ای، کتابخانه‌ها و پایگاه‌های مجازی و ....

۱۲. عنوان اصلی:
Library science Related Links (Clarion University department of Library Science) (راهنما)
عنوان فارسی: راهنمای منابع اینترنتی مرتبط با حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی
آدرس اینترنتی: <http://www.clarion.edu/libsci/related.htm>
توضیحات: در این راهنما فهرستی از آدرس‌های اینترنتی مرتبط با جنبه‌های مختلف حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی گردآوری و سازماندهی شده است. این راهنما توسط گروه علوم کتابداری دانشگاه کلاریون تهیه و حمایت می‌شود.
بخش‌های مختلف سایت: فهرست نویسی، مجموعه‌سازی، کتابخانه‌های دانشگاهی، مدارس کتابداری، کتابخانه‌های عمومی، بانک‌های اطلاعاتی، پیاپی‌ها.

Libweb

Library Servers via WWW

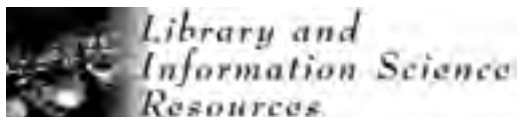
Updated daily at midnight, Pacific Time.
Libweb currently lists over 7300 pages from libraries in over 125 countries.

۸. عنوان اصلی: Library Land (راهنماها)
عنوان فارسی: راهنمای الکترونیکی خدمات و منابع اطلاعاتی برای کتابداران
آدرس اینترنتی:
<http://sunsite.berkeley.edu/librarylandclosed.html>
توضیحات: این راهنما در دانشگاه برکلی کالیفرنیا طراحی و از جانب این دانشگاه حمایت می‌شود و به صورت مستمر به حجم و انواع منابع قابل دسترسی از طریق آن افزوده می‌شود. با استفاده از این راهنما می‌توان به گستره وسیعی از منابع و خدمات مرتبط با حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی دست یافت.
بخش‌های مختلف سایت: کتابخانه‌ها (مباحث عمومی)، خودکارسازی در کتابخانه‌ها، منابع کتابداری پزشکی، خدمات تحویل مدرک.

۹. عنوان اصلی: Librarian Resource Centre (راهنماها)
عنوان فارسی: راهنمای جامع برای کتابداران مرجع
آدرس اینترنتی:
www.sla.org/chapter/ctor/toolbox/resource/cover.htm
توضیحات: این سایت مجموعه‌ای است برگزیده و قابل جست و جو از پایگاه‌های اطلاعاتی، که برای بهره‌گیری کتابداران مرجع در فرآیند ارائه خدمات مرجع فراهم شده است.
بخش‌های مختلف سایت: منابع مرجع شامل پیوندهایی با موتورهای کاوش، راهنماهای موضوعی، ارجاعات سریع، ... منابع موضوعی خاص، توسعه حرفه‌ای شامل مشاغل و اشتغال، انجمن‌های حرفه‌ای و ....

۱۶. عنوان اصلی: LIS Resources (Library and Information Resources) (راهنماها)
عنوان فارسی: راهنمای منابع اطلاعاتی کتابداری و اطلاع‌رسانی
آدرس اینترنتی:

<http://www.loc.gov/global/library/library.html#special>
توضیحات: این راهنما با هدف معرفی مهم‌ترین منابع اطلاعاتی اینترنتی در زمینه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی به کتابداران و اطلاع‌رسانان و سایر علاقه‌مندان طراحی شده است. این راهنمای وبی توسط کتابخانه کنگره آمریکا طراحی و حمایت می‌شود. بخش‌های مختلف سایت: منابع عمومی، کتابخانه‌های ملی، منابع موجود در دانشگاه‌های کتابداری، پژوهش و مرجع، مجموعه‌های خاص، سازمان‌های تخصصی و حرفه‌ای، مدارس کتابداری و اطلاع‌رسانی، مجلات تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی، ارائه‌کنندگان و فروشندگان محصولات و خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی، کنفرانس‌ها در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی.

World List of Departments and Schools of Information Studies, Information Management, Information Systems, etc.

۱۷. عنوان اصلی: LIS School on the Internet (راهنمای دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی)

عنوان فارسی: فهرست دانشکده‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی در اینترنت

آدرس اینترنتی: <http://informationr.net/wl>
توضیحات: در این راهنما مجموعه‌ای از وب‌سایت‌های دانشگاه‌های معتبر جهان که دارای گروه آموزشی و مدرسه کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌باشند، معرفی شده است. در این فهرست زیر نام هر کشور نام دانشگاه‌هایی که دارای مدرسه و گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی هستند ارائه شده است.
بخش‌های مختلف سایت: جست‌وجو، دسترسی به راهنما از

۱۳. عنوان اصلی: LIBWEB (راهنمای کتابخانه‌ها)

عنوان فارسی: فهرست برخی از کتابخانه‌های جهان در محیط وب

آدرس اینترنتی: <http://sunsite.berkeley.edu/libweb>

توضیحات: این سایت وب شامل بیش از ۲۷۰۰ صفحه وبی از کتابخانه‌های جهان است و فهرست کتابخانه‌های کشورهایی از قاره‌ها و مناطق جغرافیایی نظیر آمریکا، آفریقا، خاور دور، آسیا، اروپا، کانادا، استرالیا، آمریکای جنوبی و مرکزی و ... را در برمی‌گیرد.

۱۴. عنوان اصلی: LIS Acronyms (منابع مرجع)

AIB-WEB. Il mondo delle biblioteche in rete

(Library and information science)

Acronimi Acronyms

Indice: ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

عنوان فارسی: فرهنگ‌آغازهای کتابداری و اطلاع‌رسانی در وب

آدرس اینترنتی: <http://www.aib.it/aib/lis/acronimi.htm>

توضیحات: فرهنگ سرواژه‌ها و آغازهای علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی منبعی رایگان و بسیار مفید برای دسترسی به شکل کامل و هم‌چنین سرواژه‌های سازمان‌ها، نهادها و مفاهیم این حوزه در زبان انگلیسی است.

بخش‌های مختلف سایت: جست‌وجو، دسترسی به سرواژه‌ها از

طریق فهرست الفبایی.

۱۵. عنوان اصلی: LIS News.com (فهرست‌های پستی و

گفت‌وگو)

عنوان فارسی: فهرست خبری پیوسته کتابداری و اطلاع‌رسانی

آدرس اینترنتی: <http://www.lisnews.com>

توضیحات: گروه‌های خبری اینترنتی کتابداری و اطلاع‌رسانی فهرست‌های پستی پیوسته‌ای هستند که جدیدترین اخبار و اظهار نظرات محققان و اصحاب این حوزه را به اعضا منعکس می‌کند و اعضا نیز می‌توانند در خصوص این اخبار و اظهار نظرات دیدگاه‌های خود را منعکس کنند. این سایت از سال ۱۹۹۹ فعال است.
بخش‌های مختلف سایت: عضویت، مرور عناوین، آرشیو، جست‌وجو، ارتباط با مدیران سایت، معرفی امکانات سایت.

توضیحات: این فرهنگ که مرجعی است کاربردی برای محققان و متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشجویان و اعضای هیأت علمی این حوزه یکی از فرهنگ‌های معتبر و روزآمد حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی در محیط وب می‌باشد. ارائه تعاریف جامع و استفاده از ارجاعات درونی فرامتنی از ویژگی‌های برجسته این فرهنگ است. شروع به کار این فرهنگ به سال ۱۹۹۴ باز می‌گردد و نسخه چاپی آن نیز اخیراً منتشر شده است.

بخش‌های مختلف سایت: معرفی فرهنگ و دسترسی به واژگان از طریق ترتیب الفبا.

۲۰. عنوان اصلی: Online Dictionary of Library and Information Science (ODLIS)

بخش‌های مختلف سایت: فهرست منابع و مجموعه‌های اطلاعاتی در سطح جهان، پروژه‌های اطلاع‌رسانی مؤسسات، منابع کتابخانه‌ای، راهنماها، کنفرانس‌ها، انتشارات الکترونیکی، مندرجات مجلات و کتاب‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی و فهرست‌های کتابخانه‌ای، نرم‌افزارها، استانداردها.

عنوان فارسی: فرهنگ توصیفی واژگان اطلاع‌رسانی و حوزه‌های وابسته

آدرس اینترنتی: <http://www.irandoc.ac.ir/odlis5http5>

توضیحات: لغت‌نامه درون خطی علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی به وسیله «جان ام. ریتس» (از دانشگاه ایالتی وسترن کنتیکات) تهیه و تدوین شده است. هدف از تدوین این لغت‌نامه، تأمین یک منبع مرجع فرامتنی برای حرفه‌مندان اطلاع‌رسانی و کتابداری، دانشجویان و هیأت علمی دانشگاهی، و کاربران همه‌انواع کتابخانه‌ها بوده است. این پایگاه ترجمه فارسی لغت‌نامه آنلاین ODLIS است که توسط آقای علی حسین قاسمی دانشجوی دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی مشهد تهیه شده است و با حمایت و پشتیبانی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران در سایت این مرکز قرار گرفته است.

بخش‌های مختلف سایت: واژگان فارسی، واژگان لاتین، جست‌وجو.

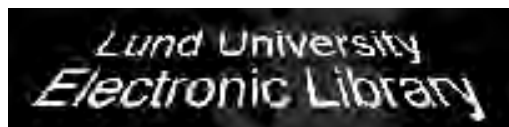
پانویس:

*Fzmm2000@yahoo.com

منابع:

۱. پژوهشنامه اطلاع‌رسانی، دوره ۱، شماره ۱، سال ۱۳۷۶ - .

2. <http://www.google.com>

طریق نام مناطق جغرافیایی.

۱۸. عنوان اصلی: Lund University Electronic library

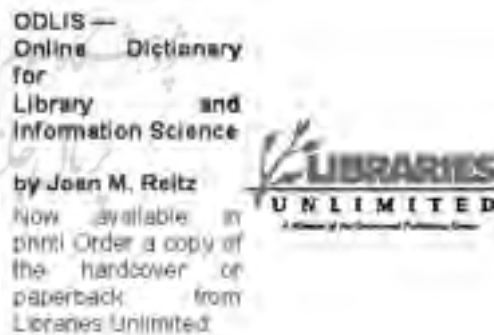
(راهنماها)

عنوان فارسی: منابع اینترنتی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی آدرس اینترنتی:

www.lub.lu.se/netlab/documents/lisres.html

توضیحات: این وب سایت راهنمایی است مناسب برای دسترسی کتابداران و اطلاع‌رسانان به منابع اطلاعاتی اینترنتی. ساختار این سایت به نحوی است که دسترسی و شناسایی منابع در آن به سهولت صورت می‌پذیرد. این سایت توسط دانشگاه لاند طراحی و حمایت می‌شود و در بخش کتابخانه دیجیتال سایت این دانشگاه ارائه شده است.

بخش‌های مختلف سایت: فهرست منابع و مجموعه‌های اطلاعاتی در سطح جهان، پروژه‌های اطلاع‌رسانی مؤسسات، منابع کتابخانه‌ای، راهنماها، کنفرانس‌ها، انتشارات الکترونیکی، مندرجات مجلات و کتاب‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی و فهرست‌های کتابخانه‌ای، نرم‌افزارها، استانداردها.

About: ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

۱۹. عنوان اصلی: Online Dictionary of Library and Information Science (ODLIS)

(منابع مرجع)

عنوان فارسی: فرهنگ پیوسته کتابداری و اطلاع‌رسانی در وب

(منابع مرجع)

آدرس اینترنتی: <http://lu.com/odlis>